...IOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok IV. Kraków, wtorek 10 maja 1921. Nr. 119.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.128.
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi. Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie zwraca.
Redaktor naczelny przyjmuje od 11½ do 12 w południe.

Cena Nru 8 Mk

Prenumerata: w Krakowie i na prowincyi mies. 190·—, kwart. 550·— M
w Krakowie z odnoszeniem do domu . . . 210·—, „ 620·— „
Na prowincyi: z przesyłką pocztową 225·—, „ 650·— „
Za granicą: z przesyłką pocztową . . 275·—, „ 800·— „
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia od wyrazu 5·— Mk., wiersz nonparel 1-szpalt. Mk 15. Nadesłane Mk 40·—. Wiersz nonparelowy 1 szp w tekście Mk 55·—, Wiersz nonp. 1 szpalt. na I. stronie 65 Mk. Zawiadomienia ślubne i gratulacye 150 Mk.

Cele powstania górnośląskiego osiągnięto.

Korfanty wzywa do powrotu do pracy.

Bytom. PAT. Wczoraj ukazała się odezwa podpisana przez posła Korfantego i przywódców polskich organizacyi robotniczych następującej treści:

Rodacy! Dzielny i patryotyczny robotnik górnośląski stanąwszy do walki o swoje prawa i wyzwolenie osiągnął swoje cele, bo oto zbrojny lud polski zajął te części Górnego Śląska, gdzie Polacy uzyskali większość głosów i gmin przy plebiscycie. Robotniku polski! Swoją wytrwałością i ofiarnością ułatwiłeś swemu zbrojnemu bratu świetne zwycięstwo, które budzić musi podziw w całym świecie. Dziękujemy ci z całego serca za twój trud, męstwo i ofiarność. Lecz osiągnąwszy cel naszych walk potrzeba nam przywrócić normalne życie i podjąć prace bez której żadne społeczeństwo żyć nie może. Dlatego wzywamy wszystkich robotników z wyjątkiem tych, którzy stoją pod bronią w ramach zorganizowanych hufców powstańczych, aby w poniedziałek dnia 9 maja powrócili do pracy. Rozkazujemy, aby wszyscy zachowali ład porządek i karność, przedewszystkiem nie wyrządzali żadnej krzywdy urzędnikom, sami im gwarantowali bezpieczeństwo mienia i życia, urzędników zaś wzywamy, aby wszyscy powrócili na swoje miej sca pracy, bo nie stanie im się żadna krzywda.

Komisya plebiscytowa wejdzie w rokowania z Korfantym

Gdańsk. PAT. Danziger Zeitung donosi z Opola: Międzykoalicyjna komisya plebiscytowa odwołała żądanie nadesłania na Górny Śląsk posiłków z zachodu i zamierza opanować sytuacyę w drodze rokowań z Korfantym.

Następca posła Korfantego.

Warszawa. (Tel. wł.). „Przegląd Wieczorny dowiaduje się, że w miejsce Korfantego, który zrzezygnował z godności Komisarza plebiscytowego, nominacyę na to stanowisko otrzyma prawdopodobnie p. Wolny, adwokat z Bytomia.

70.000 ochotników niemieckich.

Sosnowiec. (Tel. wł.). „Landeszeitung" donosi z Bytomia, iż w okręgu opolskim około 70.000 ochotników niemieckich zgłosiło się do rozporządzenia komisyi międzysojuszniczej.

Manifestacye górnośląskie w Łodzi.

Łódź. PAT. Dziś odbywały się w Łodzi w dalszym ciągu manifestacye na rzecz przyłączenia Górnego Śląska do Polski. Przed południem urządziła pochód partya socyalistyczna. W południe manifestowali zdemobilizowani żołnierze i młodzież robotnicza przed gmachem województwa, zaś popołudniu odbył się wiec ur[illegible] przez miejscowy komitet plebiscytowy, na którym uchwalono rezolucyę, domagającą się od rządu większej stanowczości w obronie Górnego Śląska i zapewniającą o pełnem poparciu tej sprawy przez całe społeczeństwo. Uczestnicy wiecu uformowali się w pochód i doręczyli uchwaloną rezolucyę w województwie, wojewoda prześle ją władzom do Warszawy.

Francya nie rozpoczęła jeszcze okupacyi okręgu Ruhry

Paryż. PAT. (Havas). Francuskie koła miarodajne zaprzeczają formalnie wiadomości podanej przez „Vossische Ztg." jakoby patrole francuskie wkroczyły do okręgu Ruhry.

Rezultaty gospodarki bolszewickiej w oświetleniu amerykańskiego sekretarza stanu.

Paryż. PAT. „Matin" ogłasza list, który wystosował sekretarz stanu Hughes do przewodniczącego związku zawodowego Stanów Zjednoczonych Samuela Gompersa. W piśmie tem dowodzi Hughes na podstawie dat statystycznych, że siła kupna obecnej Rosyi jest obecnie bardzo mała, a winę nędzy kraju ponosi nie blokada, lecz system gospodarczy Rosyi. Hughes porównywa Rosyę sowiecką z wielką pompą ssącą, która wywołuje naokoło próżnię towarową. Od kwietnia r. 1920 zostało morze Bałtyckie otwarte dla handlu światowego, a od 8-go lipca 1920 roku zniosła Ameryka wszyskie graniczenia handlu z Rosyą sowiecką, niektóre traktaty z państwami bałtyckiemi ułatwiły wprost bezpośrednie stosunki handlowe z Rosyą. Rezultat był nieznaczny. Rosya sowiecka poczyniła ogromne zamówienia na 6½ miliarda dolarów, jednakowoż bez jakiejkolwiek zapłaty, ani też jakiejkolwiek gwarancyi. Fałszem są również przedstawienia co do rosyjskiego skarbu złota. Wedle najnowszej oceny rozporządza Rosya około 175 milionami złota dolarów i gdyby nawet cała ta suma została wysłaną zagranicę, nie wystarczyłaby na zakupy. Tak samo przedstawia się sprawa produkcyi. Rząd sowiecki podaje, że eksploatacya zboża w roku 1920 wynosiła 70 metrów kubicznych, w porównaniu do 400 milionów przed wojną.

Strajk węglowy w Anglii.

Londyn. PAT. Havas. Związek robotników transportowych i syndykaty kolejarzy ogłosiły wspólny manifest do wszystkich swoich członków wzywający ich do powstrzymania się od wszelkiej pracy przy ładowaniu węgla na statki i wyładowywaniu węgla.

Nowa ofenzywa turecka

Konstantynopol. PAT. Havas. Wedle oficyalnego komunikatu z Angory, rozpoczęły wojska tureckie ofenzywę i już pierwszego dnia obsadziły miejscowość Bigabi (35 km. od Balihebir). Turcy spowodowali eksplozyę pociągu z amunicyę między Uszak a Alaszeher.

Reformy finansowe Austryi.

Wiedeń. PAT. W odpowiedzi wystosowanej przez rząd austryacki do komisyi ligi narodów, oświadczył rząd austryacki gotowość przyznania bankowi asygnatowemu wyłącznego prawa wydania not w małej walucie. Celem pokrycia zaciągniętych kredytów służyć ma jako zastaw monopol tytoniowy, cła i ewentualnie domeny.

Niemcy wobec ultimatum i przesilenia gabinetowego.

Berlin. PAT. W. B. K. donosi: W sprawie utworzenia nowego gabinetu jeszcze dotąd nie zapadła decyzya, Ambasador w Paryżu Mayer, który przybył z Paryża, miał rozmowę z prezydentem rzeszy, a następnie konferował z przywódcami stronnictw, aby się poinformować o ich poglądach w sprawie podpisania ultimatum. Dr. Mayer konferował również z bawarskim prezydentem ministrów Kahrem w sprawie straży mieszkańców. Jak słychać, partye koalicyjne byłyby gotowe przyjąć warunki finansowe, odrzucając natomiast podpisanie innych warunków, a w szczególności rozbrojenia. Za bezwzględnem przyjęciem ultimatum są — jak słychać — tylko socyalno demokraci i niezawiśli.

Berlin. PAT. (Wied. B. K.). Komisya dla spraw zagranicznych zajmowała się wczoraj wieczór w obecności sekretarza stanu Hirscha i prezydenta Banku Rzeszy Hevensteina kwestyą ultimatum. Wywody sekretarza stanu i prezydenta banku Rzeszy miały charakter czysto informacyjny. Komisya odroczyła się na czas nieograniczony. Wedle sprawozdań dzienników, wystąpiła w[illegible]kszość mowców za odrzuceniem ultimatum.

Lloyd George radzi Niemcom przyjąć ultimatum.

Londyn. PAT. (Reuter). W mowie wygłoszonej w Maidstone wyraził Lloyd George nadzieję, iż Niemcy posłuchają dobrych rad i przyjmą nałożone im bardzo umiarkowane warunki. Gdyby Niemcy w myśl traktatu wersalskiego rozbroiły się, wówczas miałyby prawo żądać od aliantów, by wpłynęły na Polskę, aby Polska trzymała się warunków pokojowych.

Bawarya przeciw roz[illegible]eniu.

Berlin. PAT. (W. B. K.) Baw[illegible] prezydent ministrów Dr. Kahr oświadczył, [illegible] donoszą dzienniki, w swoich konferencyach z rozmaitymi przywódcami i politykami, że nie może zmienić swojego stanowiska w kwestyi rozbrojenia.

Stany Zjedn. odraczają rezolucyę Knoxa.

Waszyngton. PAT. Havas. Przywódcy parlamentarni są zdania, że decyzya rządu stanów Zjednoczonych wysłania przedstawicieli do Rady najwyższej i do Rady ambasadorów pozwala odłożyć wniosek senatora Knoxa do chwili uregulowania wielkich problematów, [illegible]kie wynikają [illegible] stanu wojen[illegible] Komisya dla spraw z[illegible]cznych sen[illegible] i prezydent Harding podobno podzielają ten pogląd. Ambasador Harwey będzie upoważniony do podania pod obrady rady najwyższej jedynie tych spraw, co do których prezydent Harding udzieli mu stosownego polecenia. Czynność przedstawicieli amerykańskich w radzie ambasadorów i w komisyi odszkodowań ogranicz[illegible] się do roli obserwatora.

Na tle przesilenia w ameryk. syonizmie

Manifest delegacyi syońskiej w sprawie „Keren Hajesod".

Delegacya syońska wydała następujący manifest do Żydów w St. Zjednoczonych.

„W imieniu światowej organizacyi syońskiej ślemy pozdrowienie żydowskim gminom wielkiej republiki Stanów Zjednoczonych!

Nadeszła chwila, w której wszystkie siły żydowskie muszą się skupić dla odbudowy siedziby narodowo-żydowskiej w Palestynie. Pracę naszą rozpoczynamy w chwili doniosłej i tragicznej. W chwili, kiedy możliwości odbudowy Palestyny są tak wielkie i zachęcające, żyje trzecie naród żydowskiego w Europie wschodniej w warunkach nie do zniesienia. W przededniu przebudzenia się do nowego życia, staje naród żydowski, brocząc we krwi. Jedną tylko rękę ma wolną do budowy, drugą zaś musi staczać beznadziejne walki przeciwko napadom dążącym do jego zagłady. Żydowstwo amerykańskie ostało się, przeznaczone przez wyższą opatrzność do uwolnienia przeważającej części naszego narodu.

Wielkie to zadanie — odbudowania narodu żydowskiego, które naród żydowski musi spełnić wobec całego świata, wymaga czynnej współpracy Żydów wszystkich stanów i poglądów. Jest to obecnie obowiązkiem każdego z osobna i całego społeczeństwa.

Dla pomyślnego rozpoczęcia odbudowy Palestyny potrzebne są ogromne sumy pieniężne. W tym celu założono Fundusz Podwalin z tymczasowem dyrektoryum, którego zadaniem jest sporządzenie planu odbudowy przy pomocy fachowców, oraz zapewnić gwarancyi urzeczywistnienia tego planu w sposób systematyczny. Dyrektoryum Funduszu Podwalin powołało do życia Radę ekonomiczną pod kierownictwem Alfreda Monda, składającą się z ludzi zajmujących wybitne stanowisko w świecie finansowym i handlowym, której zadaniem jest rozpatrywać projektowane prace, bezpośrednio wydajne, oraz wprowadzanie w życie prac uchwalonych, jakoteż służyć dyrektoryum fachowemi radami tyczącemi się kierownictwa Funduszu. Celem więc Funduszu Podwalin jest umożliwienie systematycznego osiedlania w Palestynie coraz to większej ilości Żydów, dalej umożliwienie rozpoczęcia natychmiastowej imigracyi, oraz staranie się o ekonomiczny rozwój Palestyny.

Trzeba zakupić grunty i uprawić je, należy przeprowadzić zalesienie gór i osuszanie bagien; jest grunt urodzajny, który trzeba nawodnić i siła wodna, której można użyć. Należy budować domy i zakładać miasta, należy rozwinąć przemysł drobny i fabryczny. Wreszcie należy odpowiednio starać się o opiekę społeczną nad ludnością, o zdrowotność, oświatę i o budowę uniwersytetu.

Mocą więc pełnomocnictwa danego mi, jako przewodniczącemu światowej Organizacyi syońskiej, zgodnie z uchwałami konferencyi syońskiej w Londynie, donoszę o otwarciu biura Funduszu Podwalin w St. Zjednoczonych, wzywając wszystkich Żydów do składania jak największych ofiar dla jak najszybszej odbudowy żydowskiej siedziby narodowej w Palestynie.

Nie wystarczą okolicznościowe datki. Wymagane jest zespolenie wszystkich sił, któreby przybrało formę osobistego podatku w duchu szlachetnej tradycyi żydowskiej dziesięciny.

Na wszystkich narodach świata spoczywa obecnie ciężki obowiązek składania podatków dla odbudowy. My musimy zachęcić umysły Żydów do samoopodatkowania się, ponieważ nie mamy władzy wykonawczej, któraby zmusiła do posłuchu. Jednakowoż żaden Żyd godny tego imienia nie wykorzysta w tej uroczystej chwili tego bezsilności narodu dla zrzucenia z siebie obowiązku.

Wrota Palestyny nie są już zamknięte od zewnątrz przez rząd, nieprzychylnie się do naszej sprawy odnoszący. Klucz znajduje się w rękach narodu żydowskiego. Żydzi całego świata powinni orzec raz, czy bramy kraju będą i nadal zamknięte, czy też roztworzą się dla mas, z utęsknieniem czekających na godzinę wyzwolenia".

Manifest podpisali: Chaim Weizman, przewodniczący syońskiej organizacyi światowej, Menachem Usyszkin, Szmarjahu Lewin i Benzion Mossinson.

Odrzucone propozycye syonistów amerykańskich.

Dokładny tekst odrzuconych przez delegacyę londyńską propozycyi amerykańskich opiewa:

1) Keren Hajesod w Stanach Zjednoczonych utworzony będzie wyłącznie jako fundusz składkowy aż do kongresu syon.

2) Ma być utworzony Board of Trustees w skład którego wejdą Mizrachiści, Poalesyoniści i nie-syoniści.

3) Pieniądze mają pozostać w bankach amerykańskich; jako jedyny wyjątek ma z nich być wydzielony budżet Medical Unit, stanowiącej pierwsze obciążenie funduszu i miesięczne pozycye dla budżetu palestyńskiego, z których egzekutywa światowa ma co miesiąca organizacyi amerykańskiej przedkładać rachunki. Miesięczne wydaki mają być czynione w jak najściślejszej zgodności z budżetem i nie może być powzięte żadne zobowiązanie, niezależne od kongresu. Wydatki przez budżet nieprzewidziane mogą być powzięte tylko na podstawie specyalnej umowy między dr. Weizmanem a prez. org. am. J. Mackem.

4) Najbliższy kongres syon. ma zadecydować o wszystkich sprawach związanych z Keren Hajesod, łącznie z sprawą użycia wszystkich funduszów pozostałych po spłaceniu wszystkich pozycyi budżetowych w Ameryce.

Oświadczenie prez. Macka.

Po rozbiciu rokowań pomiędzy delegacyą Egzekutywy światowej Organizacyi syońskiej a większością Egzekutywy organizacyi syońskiej w Ameryce, złożył prezes Egzekutywy amerykańskiej następujące oświadczenie:

Z ubolewaniem czuję się zniewolony złożyć następujące oświadczenie:

W niedzielę zerwał dr. Weizman nieoczekiwanie pertraktacye, które od 2 tygodni prowadziłem z nim i jego towarzyszami w nadziei, że uda mi się znaleźć wspólną plaformę dla utworzenia Keren Hajesod w myśl jednomyślnych uchwał konwencyi w Buffalo jako funduszu datkowego, który ma być użyty wyłącznie dla Palestyny i któregoo należyte użycie ma być specyalnie zagwarantowane. W sobotę dr. Weizman zgodził się ostatecznie i wyraźnie na to, że Keren Hajesod ma być funduszem datków, wobec czego sądziłem, że dążenia nasze zostaną uwieńczone porozumieniem. Wnioski, jakie podczas konferencyi się pojawiły, zostały sformułowane w przeciągu nocy i projekt został nam obom przedłożony rano do podpisu. Podczas dyskusyi nad prjektem zawiadomił mnie dr. Weizman, że odrzuca stanowczo projekt i bez żadnego oświadczenia, bez dalszych narad ogłosił proklamacyę, stwarzającą biuro „Keren Hajesod" niezależnie od organizacyi syon. w Ameryce.

Kierownicy organizacyi syonistycznej nie biorą udziału w akcyi Weizmana. Nie zostali wezwani do podpisania proklamacyi i nie mogliby też tego zrobić, gdyż ograniczenie K. H. do funduszu składkowego i gwarancye co do jego użycia stanowią konieczny warunek ich współpracy w stworzeniu tego funduszu. Niebawem ukaże się dokład nie sprawozdanie rokowań, uzupełnione planem ameryk. organizacyi syonistycznej stworzenia funduszu składkowego dla Palestyny na podstawie konwencyi w Buffalo i komitetu egzekutywy. Liczymy na energiczną i trwałą współpracę wszystkich lojalnych syonistów i wszystkich Żydów amerykańskich w stworzeniu tego funduszu.

Odpowiedź delegacyi syońskiej.

Nowy Jork. (Ż. B. K.). W odpowiedzi na deklaracyę sędziego Macka w imieniu syon. egzekutywy amer. w sprawie manifestu Keren Hajessod, ogłosiła delegacya syońska oświadczenie, w którem zwraca uwagę żydostwu amerykańskiemu, że dr. Weizmann ogłaszając manifest, wykonał uchwałę konferencyi londyńskiej, w której syoniści amerykańscy wzięli żywy udział. Wszyscy delegaci amerykańscy głosowali za tą rezolucyą. Dr. Weizmann, jako odpowiedzialny prezydent światowej Organizacyi syońskiej, nie może uznać żadnych późniejszych powziętych rezolucyj, szczególnie, że od pierwszej chwili stały one w sprzeczności z uchwałami londyńskiemi.

Znany wybitny adwokat i milioner amerykański, Samuel Untermeyer, oświadczył gotowość wstąpienia do Komitetu Keren Hajessod i czynnego brania udziału w akcyi. Spodziewane jest dalsze przystąpienie do akcyi Keren Hajessod znakomitych osobistości żyd. w Ameryce. Praca dla Keren Hajessod w Ameryce czyni widoczne postępy.

Biskup ang. odwiedza naczelnych rabinów palestyńskich

Angielski biskup jerozolimski p. Mackens odwiedził obu przewodniczących rabinatu naczelnego, rabina Kucka i Jakóba Meiera.

Rozmowa z rabinem Kuckiem toczyła się na temat syonizmu. Rabin objaśniał ogścia o myśli syońskiej wynikającej z pisma świętego, wskazując na korzyści jakie ze zrealizowania jej mogą odnieść nietylko Żydzi, lecz także obywatele całego kraju, a nawet świata. Rabin dodał, że harmonia, jaka zapanuje pomiędzy trzema religiami w Palestynie uwydatni szczęście w myśli tej zawarte.

Biskup, witając rabina, wyraził zadowolenie z okazyi wyboru naczelnego rabinatu oraz podziękował rabinowi za cenne uwagi.

Rabin Jakób Meier podziękował biskupowi za znakomitą mowę wygłoszoną w dniu uroczystości zdobycia Jerozolimy, w której to nawoływał do braterstwa i zgody pomiędzy różnymi narodami. Biskup przyrzekł i nadal propagować myśl pokojową, która przyczyni się do rozwoju kraju i do szczęścia jego mieszkańców.

Konstytucya Żydów tureckich.

Rabin Główny Turcyi postanowił zwołać na początku maja br. zgromadzenie ustawodawcze Żydów tureckich.

Emigracya z Rosyi sowieckiej.

Londyn. Centralny skandynawski komitet ratunkowy zwołuje konferencyę do Berlina na którą mają być zaproszone wszystkie żydowskie organizacye ratunkowe w Europie. Celem konferencyi będzie rozpatrzenie problemów emigracyi z Rosyi sowieckiej, w myśl układu zawartego pomiędzy rządem sowietów, a przewodniczącym kanadyjskiego komitetu ratunkowego i związku ukraińskich Żydów w Anglii, p. Salzmanem.

Z oświadczenia p. Salzmana wynika, że rząd sowietów nie sprzeciwia się emigracyi żydowskich kobiet, które chcą wyjechać do mężów, dzieci do rodziców itd. pod warunkiem że zagwarantują przybycie do miejsca przeznaczenia. Traktat pokojowy z Polską i handlowy z Anglią w wielkiej mierze przyczynią się do ułatwienia żydowskiej emigracyi z Rosyi.

Pomoc dla Żydów w Rosyi sowieckiej.

Nowy Jork. (ŻBK.). Do Rewla udał się okręt wiozący ubrania, obuwia, lekarstwa, żywność, mleko skonsdensowane, książki, narzędzia rzemieślnicze oraz maszyny drukarskie dla Żydów na Ukrainie i Białorusi, na ogólną sumę [illegible] tysięcy dolarów. Jest to największy transport z dotychczas wysłanych przez przedstawiciela sowieckiego komisaryatu dla spraw żydowskich dra Dawida Dubrowskiego. Zaznaczyć trzeba, że większą część rzeczy wysłanych dla Żydów w Rosyi sowieckiej stanowią stare ubrania, zebrane przez Poeples Relief Committee.

Z parlamentu rumuńskiego.

Bukareszt. (Ż. B. P.) Na posiedzeniu parlamentu rumuńskiego z dnia 13. kwietnia wystąpił poseł dr. Strancher w ostrej mowie przeciwko ostatnim uchwałom rumuńskiego kongresu młodzieży uniwersyteckiej, według której Żydzi nie mogą być członkami związku rumuńskich studentów. Pos. Straucher wskazał na niebezpieczeństwa kryjące się w takiem wystąpieniu ze strony inteligencyi przeciwko żydowskim towarzyszom, oraz dowodził bezprawia tych uchwał. Zadaniem rządu ma być tłumienie hecy antyżydowskiej przy pomocy wszystkich środków prawnych. Znany antysemicki poseł Cuza starał się uzasadnić w mowie, obfitującej w najpodlejsze oszczerstwa przeciw Żydom, uchwały studentów. Mowę Cuzy przerywały wykrzykniki posłów nieżydowskich, którzy nieustannie protestowali przeciwko insynuacyom; zwłaszcza były premier rumuński Vaida-Voevod stanął w obronie Żydów.

Ruch syoński w Tunisie.

W Tunisie założona została niedawno syonistyczna federacya, do której zgłosiło akces [illegible] grup syonistycznych. Syoniści tuniscy rekrutują się z sfer drobnych kupców i rzemieślników. W Tunisie wychodzi obecnie szereg pism redagowanych w duchu narodowo-żydowskim. Trzy z nich wychodzą w języku francuskim, inne zaś w arabsko-żydowskim idiomie. Największa grupa syonistyczna istnieje w mieście Tunisie, gdzie żyje około 60 tysięcy Żydów; na całym zaś obszarze Tunisu żyje blisko 100 tysięcy Żydów. W szkołach żydowskich duch narodowo-żydowski nie uzyskał jeszcze dostępu a to dlatego [illegible] szkoły te pozostają pod protektoratem Alliance. W szkołach tych nie uczy się ani języka hebrajskiego ani też nie udziela się nauki z zakresu palestyniki.

Rekonstrukcyjna praca Jointu.

W rozmowie z przedstawicielem Żydowskiego Biura Korespondencyjnego wyraził p. Landescu. dyrektor Jointu, który niedawno przybył z Warszawy do Paryża, swoje zadowolenie z wyników konferencyi warszawskiej. Rezolucye, uchwalone na tej konferencyi mają zostać wysłane do Ameryki, a po ich zatwierdzeniu będzie już można przystąpić do pracy nad ekonomiczną rekonstrukcyą żydostwa polskiego. Rozpoczniemy — mówił p. Landescu — jeden z najdonioślejszych eksperymentów w żydowskiem życiu ekonomicznem, którego powodzenie będzie mieć ogromne znaczenie dla całego żydostwa polskiego.

Prześladowania językowe w Grodnie

W „Robotniku" czytamy: „Przed paroma miesiącami p. starosta grodzieński, p. Rogalewicz, wydał rozporządzenie, że plakaty, ogłoszenia itp. muszą być drukowane tylko w języku polskim.

Rozporządzenie to bardzo źle podziałało na ludność grodzieńską, która w większości swej nie jest polską, a głównie na proletaryat żydowski.

B. C. Związków Zawodowych klasowych, w skład którego wchodzą robotnicy różnych narodowości (Polacy, Białorusini, Żydzi itd), na posiedzeniu plenarnem uchwaliło doręczyć p. staroście protest przeciwko temu zarządzeniu krzywdzącemu niepolską część ludności m. Grodna. W proteście tym zwrócono uwagę p. starosty, że powyższe rozporządzenie przeszkadza rozwojowi młodego jeszcze ruchu zawodowego i spółdzielczego, a równocześnie wyrażono prośbę, aby p. starosta pozwolił związkom zawodowym i kooperatywom robotniczym drukować swoje ogłoszenia także w innych językach miejscowych.

Na to Biuro Centralne otrzymało następującą odpowiedź:

Starostwo pow. Grodzieńskiego
dn. 19. IV. 1921 r. Nr. 3185-I.

m. Grodno.

Do Biura Centralnego zw. zaw. w Grodnie.

Zwraca się uwagę Biura Centralnego, że rozporządzenie Starostwa w kwestyi drukowania plakatów i ogłoszeń w języku polskim winno być wykonywane pod rygorem kary w drodze administracyjnej i wszelkie protesty plenum B. C. uważają się nietylko za niewłaściwe, lecz i niedopuszczalne.

Podpisano: Rogalewicz.
Starosta Grodzieński.

Warto jest zaznaczyć, że przedsiębiorcy prywatni, jak np. amerykańskie kompanie żeglugi morskiej drukują swoje ogłoszenia w języku żydowskim bez żadnej przeszkody.

Przegląd polityczny.

Wykonywanie układu angielsko-rosyjskiego.

Jak swego czasu donieśliśmy, wysłał ang. minister handlu Horne równocześnie z zawarciem angielsko-rosyjskiego układu handlowego notę do rządu moskiewskiego, w której zwraca uwagę na propagandę bolszewicką w Azyi, a w szczególności w Afganistanie i domaga się zaprzestania wszelkiej agitacyi antybrytyjskiej przez bolszewików.

Rząd sowiecki w odpowiedzi wystosowanej do Londynu przez Cziczerina za pośrednictwem Krasina donosi, że „pełnomocnicy rosyjscy w państwach, których dotyczy porozumienie, otrzymali instrukcye jak najściślejszego przestrzegania warunków porozumienia". Zaś Horne'owi prosi Cziczerin zakomunikować co następuje: „Podług nas podpisanie porozumienia przeprowadza granicę między okresem przeszłym i przyszłych naszych stosunków z Anglią. Twierdzimy zawsze, że przed podpisaniem porozumienia nie zobowiązywaliśmy się wobec Anglii do niczego, korzystając ze swobody czynów. Nie wdajemy się w ocenę działalności naszych ajentów i nie chcemy poruszać, czy przytaczane w liście Horne'a fakty odpowiadają rzeczywistości. Z listu tego widzimy, że Anglia nie może zaoponować przeciw temu punktowi widzenia, ponieważ list dotyczy przyszłości. W ten sposób niema zasadniczych nieporozumień między nami i Anglią. Od czasu podpisania traktatu ściśle trzymamy się wszystkich warunków, poruszanych przez Horne'a, czyli inaczej nie popełniliśmy nic wrogiego i nie prowadzimy propagandy, szkodliwej dla państwa angielskiego. Cenimy sobie bardzo świeżo zawarte stosunki z Anglią, dążąc do jaknajszybszego wznowienia stosunków handlowych. Ajenci Rosyi sowieckiej w Afganistanie otrzymali instrukcye zaprzestania polityki antiangielskiej, pozostawiliśmy sobie jednak prawo pozostawania z Afganistami w stosunkach przyjaznych. Działalność naszych konsulów i ajentów w tem państwie będzie współmierną z warunkami porozumienia nie będzie w żadnym wypadku skierowaną przeciw Anglii. Jesteśmy przeświadczeni, że porozumienie przekona wszystkich przeciwników zarówno w Anglii jak i Rosyi, że wywołane ono zostało koniecznością wspólnych interesów obu państw. Spodziewamy się, że Anglia wypełni również uczciwie wszystkie warunki traktatu, jak i my".

Równocześnie rząd bolszewicki ogłasza oficyalnie, że rada komisarzy postanowiła ze względu na traktat handlowy z Anglią otworzyć wszystkie porty rosyjskie dla międzynarodowej żeglugi handlowej i przeprowadzić w tym celu usunięcia min morskich. Poza tem postanowiono wypracować specyalne zarządzenia, mające zapewnić bezpieczeństwo pobytu oficyalnym przedstawicielom rządu angielskiego w Rosyi, nietykalność ich majątków i niedopuszczalność konfiskat i rekwizycyi towarów pochodzenia niemieckiego. W tym celu ustanowione będą specyalne komisaryaty, których zadaniem będzie określić terytorya i ich granice, gdzie obywatele Wielkiej Brytanii będą mogli przebywać i w jaki sposób będą otrzymywali artykuły pierwszej potrzeby.

Z kraju.

Podział miejscowości na klasy dla oznaczenia mnożnika drożyźnianego. W „Dzienniku Ustaw" ogłoszono rozporządzenie Rady Ministrów z d. 21 kwietnia o podziale miejscowości w państwie polskiem na klasy dla oznaczenia mnożnika dodatku drożyźnianego do płacy zasadniczej funkcyonaryuszów państwowych.

Wyjmujemy z tego rozporządzenia spis miejscowości zaliczonych do klasy I i II.

I klasa — Warszawa.

II klasa: Anin, Biała Siedlecka, Białystok, Będzin, Bielsk, Blizne, Bródno, Chełm, Częstochowa, Dąbrowa, Dawidówka, Dęblin, Gołąbki, Gołonóg, Grójec, Granica, Grodziec, Grodzisk, Hrubieszów, Jabłonna, Janów Siedlecki, Kazimierz, Kielce, Łapy, Łazy, Lublin, Lubartów, Łódź, Łuków, Marki, Miłowice, Mińsk Mazowiecki, Młociny, Modlin, Niwka, Nowy Dwór, Olkusz, Ołtarzew, Opoczno, Ożarów, Piotrków, Pludy, Pogoń, Pruszków, Radom, Rodzymin, Rembertów, Siedlce, Skarżysko, Skierniewice, Skorosze, Sochaczew, Sokółka Sosnowiec, Strzemieszyce, Suwałki, Utrata, Wawer, Wilanów, Włochy, Ząbki, Ząbkowice, Zagórze, Zagożdż, Zamość, Zawiercie, Zegrze, Żyrardów, Poznań, Biała, Borysław, Brzeżany, Chrzanów, Drohobycz, Gorlice, Jarosław, Jaworzno, Kleparów, Kołomyja, Kraków, Krosno, Lipnik, Lwów, Nowy-Sącz, Oświęcim, Persenkówna, Przemyśl, Rzeszów, Siersza Wodna, Schodnica, Stanisławów, Stryj, Szczakowa, Tarnów, Tarnopol, Trzebinia, Tustanowice, Zakopane, Zamarstynów, Zniesienie, Bielsko, Bobrek, Cieszyn.

Ze świata.

Wnuk Klemenceau — zwyczajnym oszustem.

„Nie dziwi mnie to bynajmniej, miał po kim odziedziczyć" — powiedział podobno stary Clemenceau o swym wnuku Fryderyku Gatineau, oskarżonym o cały szereg złodziejskich nadużyć. Wnuk tygrysa skazany został na dwa lata więzienia, 50.000 franków kary i zwrot kilkuset tysięcy franków panu Dutilleux. Suma nadużyć jest znacznie większa, ale nie wszyscy oszukani ośmielili się wnieść skargi.

Działalność wnuka przyjaciela Korneliusza Hertza (w swoim czasie z dziadkiem p. Gatineau skompromitowanego w sprawie panamskiej) polegała na tem, iż przedstawiał się on rozmaitym osobistościom, lubiącym interesy bez ryzyka, pod nazwiskiem Clemenceau-Gatineau i obiecywał im złote góry.

Przydomek Clemenceau działał fascynująco na tych, co chcieli za pół darmo kupić automobile i przybory automobilowe wielkich firm nie pytając zresztą, jakim to sposobem p. Gatineau-Clemenceau będzie mógł spełnić swoje przyrzeczenia i przedmiotów takich dostarczy. Klienci pieniądze dawali z góry i z niemi Cl. ulotnł sę do Anglii. Wyrok zapadł zaocznie i jest chwilowo nieziszczalny.

Ciekawy proces. Trybunał paryski sądzić będzie niebawem w drugiej instancyi sprawę p. Tereszczenki, m[illegible] spraw zagranicznych z okre[illegible] rządów Kie[illegible]kiego.

P. Tereszczenko, jako młody student w Paryżu w r. 1907 nawiązał stosunek z p. Maryą Nolet, studentką rodem z Dijon. Stosunku bardzo tkliwego nie przerwała nawet wojna, jakkolwiek p. Tereszczenko wyjechał do Rosyi, korespondencya była częsta i czuła. Pani Nolet podążyła za ukochanym i zaciągnęła się w szeregi sióstr miłosierdzia. Służbę tę przerwała tylko na czas pewien, gdy przyszła na świat córka.

Po upadku rządu Kiereńskiego, jego minister spraw zagranicznych powędrował wraz z wielu innymi do więzienia, skąd wydobyła go nadludzkiemi staraniami p. Nolet; zdołała też uzyskać od Lenina pozwolenie na wyjazd dla ojca swej córki i dla siebie. Pojechali do Sztokholmu, gdzie odbył się ich ślub w cerkwi prawosławnej i postanowili osiedlić się w Paryżu. Pani Tereszczenko udała się naprzód i zaopatrzona w plenipotencyę męża, wynajęła mieszkanie w Paryżu. P. Tereszczenko pojechał ze Sztokholmu do Chrystyanii, czekając tam na pozwolenie przejazdu przez Anglię, którego mu jednak odmówiono. Przez Niemcy zaś jechać nie chciał. Korespondencya między małżonkami była początkowo częsta i czuła — alimenty otrzymywała pani Tereszczenko regularnie. Stopniowo listy stawały się rzadsze, a w r. 1919 przybyła już tylko depesza, potem zupełne milczenie. Ustały również przesyłki pieniężne, w końcu wybitny członek kolonii norweskiej w Paryżu przybył pewnego dnia do pani Tereszczenko, oddał jej paczkę listów nieodpieczętowanych a wysłanych przez nią do Chrystyanii i oznajmił, że jeżeli zgodzi się na rozwód, p. Tereszczenko będzie jej dalej płacił alimenty. Odmówiła targu i wytoczyła proces. Dodać należy, że p. Tereszczenko jest obecnie wyższym funkcyonaryuszem w jednem z przedsiębiorstw przemysłowych w Norwegii.

Dział gospodarczy.

BLISKIE WYCZERPANIE ROSYJSK. ZŁOTA.

Zagadnieniem powyższem zajmuje się berliński „Lokal-Anzeiger". Dane berlińskiego dziennika należy traktować z pewną rezerwą. Mimo to zasługują one na uwagę.

Do wybuchu wojny rosyjski fundusz złota wynosił 1 miliard 600 milionów rubli.

W okresie wojny i rewolucyi wydano następujące sumy: 1) W myśl specyalnej umowy rządu rosyjskiego z angielskim wysłano do Anglii i Kanady 580 milionów rubli w złocie jako zastaw dla pokrycia zamówień wojskowych. 2) Wiosną r. 1917 rząd tymczasowy zdeponował w Szwecyi 5 milionów rubli w złocie jako zastaw pod kredyt, otwarty Rosyi przez banki szwedzkie. 3) W roku 1918 bolszewicy wypłacili Niemcom 300 milionów w złocie, w myśl postanowień traktatu brzeskiego. 4) Rząd Kołczaka złożył rządowi japońskiemu jako zabezpieczenie kredytów — 32 miliony, zaś syndykatom anglo-amerykańskim — jako ubezpieczenie operacyi handlowych — 93 miliony. 5) Rząd Kołczaka zapłacił Ameryce 4 miliony złota za broń. 6) Kołczak sprzedał rządom: angielskiemu, francuskiemu i japońskiemu 70 milionów złota. 7) Ataman Siemonow zagarnął 43 miliony w złocie. 8) Czechosłowacy zatrzymali 15 milionów przy wręczaniu zdobytego przez nich złota bolszewikom.

Ogółem wywieziono tedy z Rosyi około 1 miliarda 290 milionów złota.

Zaznaczyć jednak wypada, że rząd bolszewicki posiada zatrzymany przezeń fundusz złota rumuńskiego w wysokości 125 milionów, oraz nieokreślony bliżej zapas złota pochodzący z konfiskat. A że był dość hojny w wydatkowaniu na propagandę, więc zapas musiał się uszczuplić. „Lokal-Anzeiger" podaje, że fundusz złota Rosyi wynosi obecnie 485 milionów złota. Nie uwzględnia jednak, że Rosya wypłaciła Estonii znaczny fundusz złota, a i Polsce należy się 30 milionów w myśl traktatu ryskiego. Nie biorąc jednak pod uwagę sum wypłaconych Estonii i mających być wypłaconemi Polsce, dochodzi „Lokal-Anzeiger" do wniosku, że z poprzedniego funduszu złota rosyjskiego pozostało zaledwie 25%, i że wkrótce będzie zupełnie wyczerpany.

TELEGRAMY.

Stosunki polsko-japońskie.

Warszawa. PAT. Poseł japoński pan Kawakami przybył wczoraj do Ministeryum spraw zagranicznych, celem przedstawienia listów uwierzytelniających. Dyplomatę japońskiego przyjął kierownik ministeryum spraw zagranicznych, p. Jan Dąbski, i witając przedstawiciela Japonii zapewnił go, że społeczeństwo polskie żywi sympatyę dla narodu japońskiego. Odpowiadając p. Kawakami wyraził radość z tego powodu, że jest pierwszym posłem japońskim w niepodległej Polsce i zapewnił, że cała Japonia śledzi z prawdziwą radością rozrost potęgi państwa polskiego. W toku rozmowy trwającej trzy kwadranse, pan Dąbski dziękował za pomoc, jaką rząd japoński okazywał zawsze uchodźcom polskim i prosił o zakomunikowania tegoż podziękowania rządowi japońskiemu.

Przesilenie gabinetowe w Czechach

Praga. (Tel. wł.) Oczekiwane jest podanie się do dymisyi całego gabinetu. Według wszelkiego prawdopodobieństwa prezydent Massaryk powierzy misyę utworzenia nowego rządu Swehlowi, aczkolwiek pisma tutejsze wymieniają również innych kandydatów. Jakakolwiek kombinacya weźmie górę, nie ulega wątpliwości, że Benesz zatrzyma tekę spraw zagranicznych.

Szwecya zniosła karę śmierci

Sztokholm. PAT. Havas. Obie izby ustawodawcze przyjęły ustawę znoszącą karę śmierci.

KRONIKA.

Kraków, 9. maja.

— W Kollegium wykładów naukowych (Rynek gł. 39. Linia A—B) wygłosi dr. Wilhelm Fallek odczyt o „Dybuku". Recytować będzie p. Tadeusz Białkowski, art. teatru im. Słowackiego.

— Odczyt Ben-Guriona n. t. Odbduowa Palestyny a proletaryat żydowski nie mógł się odbyć z powodu niedyspozycyi referenta. Bilety zakupione zachowują ważność. Data odczytu zostanie podaną.

— Odczyt n. t. Życie i twórczość Anskiego (Dybuk) wygłosi p. Maks Erik (z Warszawy) dzisiaj o godz. 8 wiecz. w wielkiej sali kahału.

— Match footballowy Wisła-Makkabi zakończył się nierozegraną w stosunku 1:1. Bliższe szczegóły w jutrzejszym numerze.

— W sprawie rozmów telefonicznych. Dyrekcya Poczt i Telegr. komunikuje: Na podstawie reklamacyi stwierdzono, że centrale telefoniczne wbrew rzeczywistym życzeniom abonentów telefonicznych traktują zamówienia do rozmów zwykłych jako „pilne" i rozmowy jako „pilne" taksują.

Pochodzi to stąd, że abonenci często przy zamówieniach dodają iż pilnie potrzebują połączenia.

Celem uniknięcia nieporozumień a oszczędzania centrali czasu na indagowanie abonentów było przeto wskazanem, aby abonenci przy zamówieniach rozmów telefonicznych ograniczali się do zapowiedzenia numeru stacyi wołającej i wołanej z dodaniem miejscowości zaznaczając krótko, czy rozmowa ma być pilna, czy też zwykła.

O ile rozmowa ma być zwykłą należy we własnym interesie uniknąć wyrażenia „pilny" lub „proszę o szybkie połączenie" gdyż wyrażenia te powodują tylko nieporozumienie lub też niepotrzebne dalsze rozmowy telefonistki z abonentem, które znowu uniemożliwiają szybkie uzyskanie połączenia z Nr. 7777 a w dalszej konsekwencyi utyskiwania tak abonentów jak i prasy na nienależytą obsługę telefonu.

REPERTUAR TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO
Poniedziałek: Orlątko.

REPERTUAR TEATRU „BAGATELA".
Poniedziałek: Słaba kobieta.

REPERTUAR TEATRU POWSZECHNEGO
Poniedziałek: Faworyt.

REPERTUAR OPERETKI W NOWOŚCIACH
Poniedziałek: Błękitny Mazur.

Nakładem Gal. Spółki Wydawniczej. Red. nacz.: Dr Eliasz Tisch. Red. odp.: Maksymilian Feldman. Nowa [illegible] „Nowy Dziennik".